

ॐ
హయగ్రీవ స్తోత్రం

జ్ఞానానన్దమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిమ్ |
ఆధారం సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే || 1 ||

జ్ఞానానన్దమయం దేవం.....

స్వతస్సిద్ధం శుద్ధస్ఫటిక మణిభూభృత్ప్రతిభటం
సుధాసద్రీచీభిర్ద్యుతిభిరవదాతత్రిభువనమ్ |
అనన్తైస్త్రియ్యునైరనువిహిత హేషాహలహలం
హతాశేషావద్యం హయవదనమీడిమహి మహాః || 2 ||

స్వతస్సిద్ధం.....

సమాహారస్సామ్నాం ప్రతిపదమృచాం ధామ యజుషాం
లయః ప్రత్యూహానాం లహరివితతిర్బృధజలధేః |
కథాదర్పక్షుభ్యత్కథకకులకోలాహలభవం
హరత్వన్తర్ధావ్సంతం హయవదన హేషా హలహలః || 3 ||

ప్రాచీ సంధ్యా కాచిదన్తర్నిశాయాః
ప్రజ్ఞాదృష్టేరజ్ఞాన శ్రీరపూర్వా |
వక్త్రీవేదాన్ భాతు మే వాజివక్త్రా
వారీశాఖ్యా వాసుదేవస్య మూర్తిః || 4 ||

విశుద్ధ విజ్ఞానఘన స్వరూపం
విజ్ఞాన విశ్రాణన బద్ధదీక్షం |
దయానిధిం దేహాభృతాం శరణ్యం
దేవం హయగ్రీవమహం ప్రపద్యే || 5 ||

అపౌరుషేయైరపి వాక్పృపజ్జైః
అద్యాపి తే భూతిమదృష్టపారాం |
స్తువన్నహం ముగ్ధ ఇతి త్వయైవ
కారుణ్యతో నాథ! కటాక్షణీయః || 6 ||

దాక్షిణ్యరమ్యా గిరిశస్య మూర్తిః
దేవీ సరోజాసనధర్మపత్నీ |
వ్యాసాదయోఽపి వ్యపదేశ్యవాచః
స్ఫురన్తి సర్వే తవ శక్తిలేశైః || 7 ||

మన్దోఽభవిష్యన్నియతం విరిఞ్చుః
వాచాం నిధే! వఞ్చోతభాగధేయః |
దైత్యాపనీతాన్ దయయైవ భూయోఽపి
అధ్యాపయిష్యో నిగమాన్ న చేత్ త్వం || 8 ||

వితర్కణోలాం వ్యవధూయ సత్వే
బృహస్పతిం వర్తయసే యతస్త్వమ్ |
తేనైవ దేవ! తృదశేశ్వరాణామ్
అస్పృష్ట ణోలాయితమాధిరాజ్యమ్ || 9 ||

అగ్నౌ సమిధ్ధార్చిషి సప్తతన్తోః
ఆతస్థివాన్ మస్త్రమయం శరీరమ్ |
అఖణ్ణసార్వైర్హవిషాం ప్రదానైః
ఆప్యాయనం వ్యోమసదాం విధత్యైః || 10 ||

యన్మూలమీదృక్ ప్రతిభాతి తత్వం
యా మూలమామ్నాయ మహోద్రుమాణామ్ |
తత్వేన జానన్తి విశుద్ధ సత్వాః
త్వామక్షరామక్షరమాతృకాం తే || 11 ||

అవ్యాకృతాద్వ్యాకృతవానసి త్వం
నామాని రూపాణి చ యాని పూర్వమ్ |
శంసన్తి తేషాం చరమాం ప్రతిష్ఠాం
వాగీశ్వర! త్వాం త్వదుపజ్ఞవాచః || 12 ||

ముగ్ధేన్దు నిష్యన్ద విలోభనీయాం
మూర్తిం తవానన్ద సుధా ప్రసూతిమ్ |
విపశ్చితశ్చేతసి భావయన్తో
వేలాముదారామివ దుగ్ధసిన్ధోః || 13 ||

మనోగతం పశ్యతి యః సదా త్వాం
మనీషిణాం మానస రాజహంసమ్ |
స్వయం పురోభావ వివాదభాజః
కింకుర్వతే తస్య గిరో యథార్హమ్ || 14 ||

అపి క్షణార్థం కలయంతి యే త్వాం
ఆప్లావయంతం విశదైర్మయాఖైః |
వాచాం ప్రవాహైరనివారిత్తైస్తే
మన్దాకినీం మన్దయితుం క్షమన్తే || 15 ||

స్వామిన్! భవద్ధ్యాన సుధాభిషేకాత్
వహంతి ధన్యాః పులకానుబంధమ్ |
అలక్షితే క్వాపి నిరూఢమూలం
అజ్ఞేష్వివానన్దఘమఙ్కురన్తమ్ || 16 ||

స్వామిన్! ప్రతీచా హృదయేన ధన్యాః
త్వద్ధ్యాన చన్ద్రోదయ వర్ధమానమ్ |
అమాన్తమానన్ద పయోధిమన్తః
పయోభిరణ్ణాం పరివాహయన్తి || 17 ||

స్వైరానుభావాస్త్వదధీన భావాః
సమృద్ధవీర్యాస్త్వదనుగ్రహేణ |
విపశ్చితో నాథ! తరన్తి మాయాం
వైహారికీం మోహన పిఞ్చికాం తే || 18 ||

ప్రాజ్ఞిర్మితానాం తపసాం విపాకాః
ప్రత్యగ్రనిశ్రేయస సంపదో మే |
సమేధిషిరన్తవ పాదపద్మే
సంకల్ప చిన్తామణయః ప్రణామాః || 19 ||

విలుప్త మూర్ధన్య లిపిక్రమాణాం
సురేన్ద్ర చూడాపద లాలితానామ్ |
త్వదఙ్ఘ్రిరాజీవ రజః కణానాం
భూయాన్ ప్రసాదో మయి నాథ! భూయాత్ || 20 ||

పరిస్ఫురన్నూపురచిత్రభాను -
ప్రకాశ నిర్ధూత తమోనుషణ్ణామ్ |
పదద్వయాం తే పరిచిన్మహేఽన్తః
ప్రబోధ రాజీవ విభాతసన్ధ్యామ్ || 21 ||

త్వత్కింకరాలంకరణోచితానాం
త్వయైవ కల్పాన్తర పాలితానామ్ |
మజ్జుప్రణాదం మణినూపురం తే
మజ్జూషికాం వేదగిరాం ప్రతీమః || 22 ||

సంచిన్తయామి ప్రతిభాదశాస్థాన్
సందుక్షయన్తం సమయప్రదీపాన్ |
విజ్ఞానకల్పద్రుమపల్లవాభం
వ్యాఖ్యాన ముద్రా మధురం కరం తే || 23 ||

చిత్తే కరోమి స్ఫురితాక్షమాలం
సవ్యేతరం నాథ! కరం త్వదీయమ్ |
జ్ఞానామృతోదజ్ఞాన లంపటానాం
లీలాఘటీయన్త్రమివాశ్రితానామ్ || 24 ||

ప్రబోధసింధోరరుణైః ప్రకాశైః
ప్రవాలసంఘాతమివోద్వహన్తమ్ |
విభావయే దేవ! సపున్తకం తే
వామం కరం దక్షిణమాశ్రితానామ్ || 25 ||

తమాంసి భిత్త్వా విశదైర్మయూఖైః
సంప్రీణయన్తం విదుషశ్చకోరాన్ |
నిశామయే త్వాం నవపుణ్ణరీకే
శరద్ధనే చంద్రమివ స్ఫురన్తమ్ || 26 ||

దీశన్తు మే దేవ సదా త్వదీయాః
దయాతరణ్ణానుచరాః కటాక్షాః |
శ్రోత్రేషు పుంసామమృతం క్షరన్తిం
సరస్వతీం సంశ్రిత కామధేనుమ్ || 27 ||

విశేషవిత్పారిషదేషు నాథ!
విదగ్ధ గోష్ఠీనమరాజుణేషు |
జిగీషతో మే కవితార్కికేన్ద్రాన్
జిహ్వాగ్ర సింహాసనమభ్యుపేయాః || 28 ||

త్వాం చింతయంస్తవన్మయతాం ప్రపన్నః
త్వాముద్గృణన్ శబ్దమయేన ధామ్నా |
స్వామిన్! సమాజేషు సమేధిషీయ
స్వచ్ఛన్ద వాదాహవ బద్ధశూరః || 29 ||

నానావిధానామగతిః కలానాం
న చాపి తీర్థేషు కృతావతారః |
ధ్రువం తవానాథపరిగ్రహాయాః
నవం నవం పాత్రమహం దయాయాః || 30 ||

అకమ్పనీయాన్యపనీతి భేదైః
అలంకృషీరన్ హృదయం మదీయమ్ |
శంకాకలంకాపగమోజ్జ్వలాని
తత్త్వాని సమ్యక్చ తవ ప్రసాదాత్ || 31 ||

వ్యాఖ్యా ముద్రాం కరసరసిజైః పుస్తకం శంఖచక్రే
బిభ్రద్భిన్నస్ఫటికరుచిరే పుండరీకే నిషణ్ణః |
అమ్లానశ్రీరమృతవిశదైరంశుభిః ప్లావయన్మామ్
ఆవిర్భూయాదనఘ మహిమా మానసే వాగధీశః || 32 ||

వ్యాఖ్యా ముద్రాం కరసరసిజైః.....

వాగర్థ సిద్ధిహేతోః పఠత హయగ్రీవసంస్తుతిం భక్త్యా |
కవితార్కికకేసరిణా వేంకటనాథేన విరచితామేతామ్ || 33 ||

వాగర్థ సిద్ధిహేతోః.....

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |
శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాన్తగురవే నమః ||

* * * * *

[HOME](#) [STOTRA LIST](#) [PREVIOUS ARCHIVE](#) [NEXT ARCHIVE](#)